

V S U

VSU MAISEMA-ARKKITEHDIT OY

SKANSSI

PUISTOSUUNNITELMAN SUUNNITELMASELOSTUS
15.9.2016

Sisällysluettelo

SUUNNITELMAN TÄRKEIMMÄT TAUSTEKIJÄT	3
NYKYTILA	3
SUUNNITELMAN LIITTYMINEN YMPÄRISTÖÖN	3
SUUNNITTELUPROSESSI	3
UUDET PUISTOALUEET	4
Kontregardinpuisto	4
Skanssinpuisto	4
Hulevesiuomat ja kasvillisuus	4
Yhteisalueet ja kortteleiden rajavyöhykkeet	6
Oppimisympäristöt	6
Puhdistuskosteikko	7
Pohjavesialue	8
Toiminnan alueet	8
Palstaviljelyalue	8
Toimintopuisto	8
Liikuntapuisto	9
Leikkipuisto	9
Soiva puistonosa	10
Koulu- ja päiväkotipihat	10
Oleskelupaikat	10
Puistoladut	11
Kalusteet ja varusteet	11
Sillat	12
METSÄISET SELÄNTEET	13
Toiminnan alueet	13
Pulkkamäki	13
Koirapuisto	13
Pelailupaikka	14
Oleskelupaikat	14
YMPÄRISTÖTAIDE	14

Skanssin viheralueet rakennetaan suureksi osaksi luonnontilaisen kaltaisiksi. Puiston ytimenä tulee olemaan puiston poikki etelä-pohjoissuunnassa laskeva hulevesiuoma, johon johdetaan ympäristön hulevesiä sekä pohjavettä. Kortteleista johdetaan hulevesiä purkuputkessa, painanteissa ja rummuissa. Hulevesiä kerätään myös painanteiden ylivuotokaivoilla, joista ne johdetaan puiston hulevesiuomaan. Kortteleista johdettavien vesien toteutusratkaisu tehdään korttelien suunnittelun yhteydessä. Uoman reunoilla levittäytyvät paikoin kapeat puustokaistaleet, jotka vaihtuvat avoimiin maisemaniittyihin ja -nurmiin. Uomaa porrastetaan avattavin padoin ja viivytyspadoin, jolloin vettä saadaan kerättyä tulva-aikana lammikoiksi erityisesti uoman pohjoisosiin. Puiston pohjoisin alue liittyy rakennettuihin katuihin ja liiketiloihin. Tämä puiston osa, Kontregardinpuisto, tehdään rakennetuksi ja paikkaansa sopivaksi näyttäväksi puistoksi. Selänteillä levittäytyvät metsäalueet säilytetään, osin toimintoja ja reitistöjä lisätään. Kattava taideteema ottaa alueen haltuun ja parantaa alueella suunnistettavuutta ja tunnistettavuutta. Tavoitteena Skanssin alueella on luoda miellyttävä virkistysaluekokonaisuus, jossa jokainen löytää tehtävää, nähtävää ja olemisen paikkoja.

SUUNNITELMAN TÄRKEIMMÄT TAUSTEKIJÄT

Suunnittelussa on huomioitu alueen nykytila, alueelle laaditut analyysit, selvitykset ja suunnitelmat kuten esimerkiksi maankäytön yleissuunnitelma, hulevesisuunnitelma ja Skanssikadun suunnitelma sekä alueelle asetetut teemat ja tavoitteet. Suunnittelun lähtökohtana ovat olleet alueen arvot, kuten luonnon monimuotoisuus ja kulttuuri- sekä virkistysarvot. Lisäksi on huomioitu mm. alueen olevat johdot ja putket, sekä kartoitetut kasvupaikat. Pohjavesialue ja siihen liittyvä purkuputki on merkitty suunnitelmakartalle. Suunnittelua ovat ohjanneet myös kaupungin käytössä olevat kivivarastot ja tuleva raitiotien linjaus sekä asemakaavat ja kaavaluonnokset.

Suunnittelussa on huomioitu myös alueen nimi eli Skanssi-sana, joka viittaa linnake- ja meriteemaan.

NYKYTILA

Skanssin alue muodostuu suureksi osaksi alavasta peltoaukeasta, joka rajautuu metsäisiin selänteisiin sekä itä- että länsisivuillaan. Selänteiden takana kulkevat vilkasliikenteiset valta- ja moottoritiet. Alueen eteläosassa on nykyisellään pienteollisuuden rakennuksia sekä asutusta. Luoteessa sijaitsee myös teollisuusrakennus. Pohjoisessa sijaitsee Skanssin kauppakeskuksen alue, etelässä alue rajautuu Kaarinaan.

Selänteillä sijaitsee useita luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita alueita kuten jalopuulehtoja. Selänteillä elää myös suojeltava liito-orava.

SUUNNITELMAN LIITTYMINEN YMPÄRISTÖÖN

Suunnitelma on kokonaisvaltainen ja käsittää Skanssin alueen. Kevyen liikenteen yhteydet muualle lähiympäristöön ovat hyvät. Alueelle rakentuvat korttelit lisäävät alueen käyttäjämääriä ja parantavat myös julkisen liikenteen palvelutasoa. Skanssin saapumiskohtiin tehdään porttiaiheita mm. taidekiveyksen muodossa, jolloin alueen identiteetti vahvistuu. Uusi puistotila liittyy luontevasti oleviin metsäisiin selänteisiin sekä uusiin kortteleihin.

SUUNNITTELUPROSESSI

Puistosuunnitelma on työstetty yhdessä Turun kaupungin kanssa. Ohjausryhmään ovat kuuluneet Osku Uurasmaa, kaavoitusarkkitehti, Skanssin projektipäällikkö; Johanna Salmela, maisemasuunnittelija; Jarmo Koivisto, suunnitteluinsinööri; Anna Räisänen, erityisasiantuntija (hulevedet); Anna-Kaisa Kaukola, vastaava rakennuttaja (hoito), Jukka Mäenpää, vastaava rakentaja; Soile Viiri, vs. kiinteistöpäällikkö; Seija Sorje, suunnitteluinsinööri; Harry Jaakkola, liikennesuunnitteluinsinööri; Kristiina Karppi, liikuntasuunnittelija; Riitta Kormano, intendentti; Annukka Muuri, luokanopettaja; Leena Nikkilä, päiväkodinjohtaja; Anne Pura, fysioterapeutti, Kimmo Savonen, ympäristönsuojelutarkastaja; Anri Niskala, osallisuuden erityistuntija; Tuomas Koskiniemi, va. tilajohtaja sekä Risto Lahtinen, tiedottaja.

Puistosuunnitelma on laadittu Sweco Ympäristö Oy:n alikonsulttina. Seuraavat henkilöt ovat osallistuneet Swecolla alueen suunnitteluun: Jani Tulkki, projektipäällikkö; Johanna Akkanen, suunnittelija, kadut, kuivatus ja tietomalli; Heikki Pärnä, suunnittelija, vesihuolto; Tiina-Liisa Toivanen, geotekninen suunnittelija; Satu Mäkinen, suunnittelija, vesihuolto; Valtteri Lankiniemi, vesihuoltosuunnittelija.

Suunnitelmaluonnoksia on esitelty sidosryhmätilaisuuksissa 30.3.16 ja 31.3.16 sekä Skanssiaisissa. Lisäksi on toteutettu verkkokysely 4-10.4.16 Skanssiin liittyen. Suunnitelmaluonnokset ovat olleet Internetissä nähtävillä. Yleisöltä ja sidosryhmiltä tulleita kommentteja on mahdollisuuksien mukaan otettu huomioon suunnitelmaa tehtäessä.

Hankkeen edetessä on pidetty 5 suunnittelukokousta (18. 1.16, 17.2.16, 15.3, 13.4.16 ja 11.5.16) ja lisäksi loppukokous. Kokouksissa on yhteisesti käyty läpi suunnitelmia ja heränneiden kommenttien ja keskustelun perusteella on tarkennettu suunnitelmaa.

UUDET PUISTOALUEET

Kontregardinpuisto

Skanssin pohjoisimpana viheralueena on Kontregardinpuisto ja siihen liittyvä taidekivetty aukio sekä laaja hulevesiallas. Hulevesiallas on tuettu reunoiltaan tukimuureilla ja sen päädyssä on hulevesiuomaan laskevat istuskeluportaat. Istuskeluportaiden yhteyteen tehdään avattava pato hulevesiputken suulle, jolla säädetään hulevesialtaan vedenkorkeutta. Hulevesiputki kätkeytyy porrarakenteen sisään. Hulevesialtaan rakenteissa käytetään betonia ja pinta viimeistellään taideaiheella kuten betonin pintaan toteutettavalla kuvioinnilla. Puiston kovat pinnat ovat kivettyjä tai kivituhkapintaisia. Oleskelulaituri mahdollistaa pääsyn veden ääreen. Puiston etelä- ja länsireunalla olevissa rakennuksissa on liiketiloja. Liiketilat voivat tilan salliessa levittäytyä terasseineen ja myyntipöytineen kivetyille alueille. Kivetyille alueille voidaan sijoittaa isoja ruukkuja kesä- ja talvi-istutuksia varten. Puiston kasvillisuus - erilaiset näyttävät pensaat ja perennat sekä puut - auttaa muodostamaan miellyttävän oleskelualueen hulevesialtaan eteläpuolelle. Pensaina voidaan käyttää mm. hortensioita, kanukoita ja rusovuohenkuusamia. Perennoissa suositetaan kestäviä lajeja kuten kurjenpolvia. Hulevesiuomaan istutetaan pääosin luontaista kostean niityn lajistoa kuten saroja, kaisloja ja vihvilöitä, mutta osin myös näyttävämpiä lajeja kuten rantakukkia ja kurjenmiekkkoja. Altaaseen sijoitetaan luonnonkiviä monipuolistamaan alueen ilmettä ja estämään veden aiheuttamaa eroosiota. Puistoon sijoitetaan näyttävästi kukkivia puita kuten tuomia. Vallikadun reunassa olevat puut ovat katupuiden kanssa samaa lajia eli tammea tai erikoisempaa tammilajia, esimerkiksi Quercus ellipsoidalis. Koville pinnoille istutetuilla puilla käytetään kantavaa kasvualustaa.

Skanssinpuisto

Hulevesiuomat ja kasvillisuus

Skanssinpuisto muodostaa laajan kokonaisuuden Skanssikadun ja Vallikadun kortteleiden väliin. Alue tarjoaa monia liikkumisen mahdollisuuksia. Kivituhkapintaiset kevyen liikenteen väylät ja kapeammat polut - joista osa rakennetaan, osa muotoutuu itsestään - mahdollistavat liikkumisen kattavasti eri puolilla puistoa.

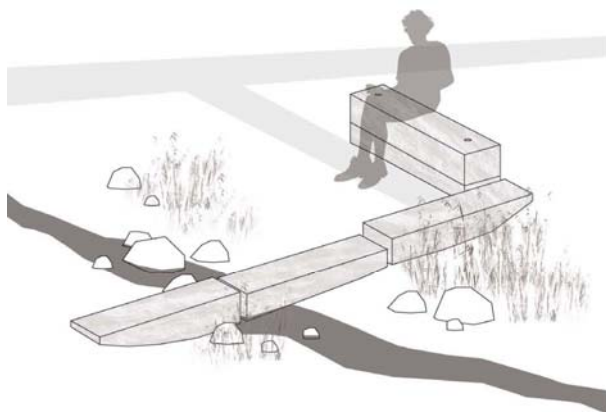
Puiston poikki kulkee hulevesiuoma. Kontregardinpuistoon laskeva hulevesiuoma on pohjoispäästä tukimuurein rajattu. Kapean tilan eteläpuolella uoma muuttuu leveämmäksi ja luontevan polveilevaksi. Avattavat padot muodostavat tulva-aikana lammikoita uoman pohjoisosiin. Padoilla voidaan muun muassa säännellä uoman veden virtausta tehdessä hoitotoimenpiteitä tai uoman häiriötilanteissa. Viivytyspadot auttavat uoman eteläosan tulvavesien hallinnassa. Padot tulee pohjamaan heikon kantavuuden vuoksi perustaa paalutuksen varaan. Perustukset ja siirtymärakenteet tulee suunnitella erikseen. Uoman reunojen jyrkkyys vaihtelee ja uomaa eroosiotuetaan monin eri tavoin. Eroosiontuennassa voidaan käyttää esim. kiviä, maatuvia tekstiilejä sekä monipuolista kasvillisuutta, kuten erilaisia matalia pajuja. Tavoitteena on vivahteikas, luonnonmukaisen kaltainen ja monipuolinen kokonaisuus: sorarannat vaihtuvat sara- ja kaislarannoiksi sekä pensaikkojen tukemiksi rannoiksi. Muutamat satunnaisesti sijoitetut isommat luonnonkivet tuovat uoman ympäristöön lisää vaihtelua. Myös puiden juuret suojaavat rantaa eroosiolta. Jyrkissä rinteissä rannan rakennekerrokset voivat olla osin samat kuin viereisellä reitillä. Sorarannat mahdollistavat lähikosketuksen veteen. Veden ääreen pääsee myös koulun kohdalla olevalta oleskelulaiturilta, joka toimii opetusikäikässä. Uoman poikki

sijoitetaan kahteen kohtaan matalan veden aikaan ylityksen mahdollistavat astinkivet. Uoman poikki kulkee kevyen liikenteen pussia siltoja. Siltojen yhteyteen sijoitetaan suurikokoisia merkkipuita kuten isoriippasalavia.

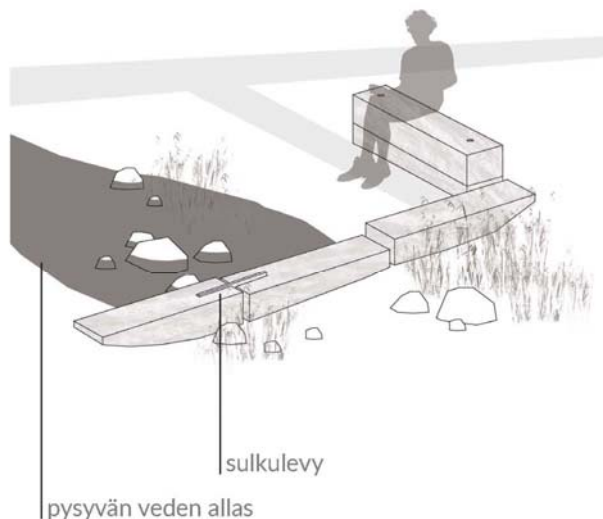
Ojan viereen istutetaan kapeita metsikkökaistaleita tukemaan uomaa ja rajaamaan tilaa. Ojan viereen istutettava puusto valitaan siten, että se kestää ajoittaista tulvimista, lajeina käytetään esim. leppiä, pajuja ja koivuja. Metsiköt toteutetaan erikokoisilla taimi-istutuksilla, pääosin isoilla taimilla. Metsiköihin saa levitä luontaista taimiaineista.

Uoman ja kortteleiden välissä sijaitsevat maisemaniityt, -nurmet ja -pellot. Puiston alueella on paljon helppohoitaisia niittyä ja luonnonnurmea. Yksittäisillä pensasistutuksilla luodaan vaihtelevuutta ja rajataan näkymiä. Avoimet alueet mahdollistavat mm. talviaikaan alueiden käytön hiihtämisessä. Niityt lisäävät alueen biodiversiteettiä ja ovat helppohoitaisia. Maisemapeltoilla voidaan viljellä joko näyttäviä kasveja kuten auringonkukkia tai syötäviä lajeja kuten herneitä. Näiltä pelloilta kaupunkilaiset voivat käydä omaan käyttöönsä keräämässä niin herneitä kuin kukkiakin. Maisemapeltojen ja niittyjen yhteyteen voidaan sijoittaa hyönteishotelleja tukemaan biodiversiteetin lisäystä. Alueen keskivaiheille koulun läheisyyteen sijoitetaan myös lahoppuutarha, joka toimii opetuksellisena paikkana ja lisää biodiversiteettiä alueella. Lahoppuutarha voidaan toteuttaa monella eri tavalla, mm. pysty- tai maapötkelöistä muodostuvista kokonaisuuksista.

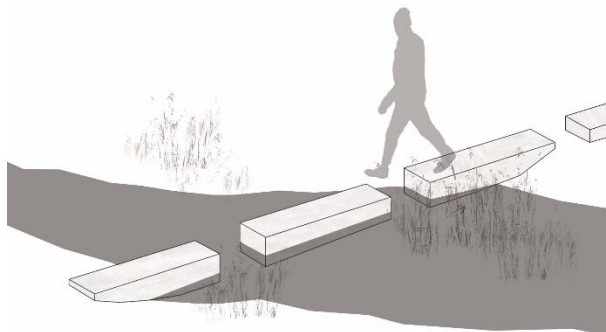
VIIVYTYS PATO

AVATTAVA PATO

YLITYSKIVET

Esimerkkejä uoman rakenteista. Vasemmalla ylhäällä viivytyspato, joka taittuu oleskelupenkiksi. Oikealla ylhäällä avattava pato. Alhaalla periaatekuva ylityskivistä uoman poikki. Uoman rakenteissa hyödynnetään Turun kaupungilla olevia graniittikivipaasia ja reunakiviä. Työstetyt graniittikivet luovat kontrastia muuten luonnonmukaisenkaltaiseen ympäristöön ja toimivat samalla alueen ympäristötaiteena.

Loivat hulevesipainanteet halkovat maisemaniittyjen alueita. Kortteleiden reunoilta kerätään painanteita pitkin kortteleiden ja puiston hulevesiä. Painanteissa viivytetään ja mahdollisuuksien mukaan imeytetään kerättyä hulevesiä ja lopulta ne ohjataan hulevesiuomaan. Kortteleiden sisäisiä hulevesiä johdetaan puiston ja kortteleiden raja-alueella kulkeviin painanteisiin sekä hulevesiuomaan purkuputkessa, painanteissa ja rummuissa. Hulevesiä kerätään myös painanteiden ylivuotokaivoilla, joista ne johdetaan puiston hulevesiuomaan. Kortteleista johdettavien vesien toteutusratkaisu tehdään korttelien suunnittelun yhteydessä. Painanteissa kasvaa kostean paikan niittyä. Matalien hulevesipainanteiden yli kuljetaan siltoja pitkin, osin rumpujen ylitse.

Pensaita ja maanpeitekasvillisuutta, esimerkiksi erilaisia pähkinäpensaita ja herukoita, istutetaan kortteleiden läheisyyteen sekä liikuntapuistoon rajaamaan tilaa. Voimalinjan alle voidaan istuttaa esimerkiksi katajia. Puistoon istutetaan puustoa myös kauemmas uomasta. Näissä puuistutuksissa käytetään mm. mäntyjä, tammia, poppeleita, koivuja sekä pajuja. Hedelmäpuita - kuten omenoita ja luumuja - istutetaan vanhan pihapiirin ja palstaviljelyalueen läheisyyteen. Hedelmäpuut istutetaan helposti aidattaviin ryhmiin, jotta puille saadaan luontevasti talvisuojaukset. Hedelmäpuut istutetaan loiville kummuille. Hedelmätarhat tarjoavat syötävää kaupunkilaisille ja koululaisille.

Puustoa istutetaan myös vahvistamaan viheryhteyttä alueen koillisosan ja itäosan metsiköiden välillä. Puita tulee istuttaa niin, että yhdessä olevien tonttien kasvillisuuden kanssa ne muodostavat sellaisen viheryhteyden, jota pitkin esimerkiksi liito-oravat pääsevät liikkumaan.

Vanhan pihapiirin alueella kasvava arvokas kasvillisuus säilytetään. Pihan kasvillisuutta kehitetään siten, että alueen hahmottuu puutarhamaisena. Olevien puutarhakasvien lisäksi alueelle voidaan istuttaa uusia istutuksia.

Yhteisalueet ja kortteleiden rajavyöhykkeet

Kortteleiden ja puiston välisille alueille sijoittuvat yhteisalueet. Nämä ovat alueita, jotka sijaitsevat osin kortteleiden tonteilla, osin puistossa. Alueita voidaan käyttää mm. korttelin hulevesien käsittelyyn. Osassa voi olla myös oleskelun alueita. Näillä alueilla puistosuunnitelma on otettava huomioon ja sovitettava yhteisalue osaksi muuta puistotilaa. Yhteiskäyttöalueiden tarkoituksena on integroida korttelit luontevasti puistoon.

Osalla yhteisalueita voi sijaita urbaaneja kaupunkiviljelyalueita tai hyötykasveilla rajattuja oleskelualueita, joissa hyötykasvit kytkeytyvät oleskelukalusteisiin. Hulevesiä voidaan mahdollisuuksien mukaan käyttää kasteluun. Osa yhteisalueita voi olla lahoppuutarhoja, joissa osa alueen rakenteista vaihtuu puiston kehityksen myötä. Esimerkiksi näitä alueita voi ympäröidä kaarevia ja vaihtelevan korkuisia matalahkoja osittain aluetta rajaavia aitoja, jotka on tehty puiston pensaiden ja puiden leikkuu jätteistä. Lahoavat aidat elävät puiston mukana ja muuttuvat ajan kuluessa.

Oppimisympäristöt

Skanssin aluetta voidaan käyttää oppimisympäristönä kattavasti hyväksi. Oppimisympäristössä korostuvat erityisesti biologian ja liikunnan opetusmahdollisuudet, mutta alue soveltuu myös esimerkiksi maantiedon ja kemian oppimiseen. Liikuntapuistoon koulun läheisyyteen on lisäksi varattu erillinen tila ulkoilmaluokkaa varten.

Skanssi tarjoaa hyvät mahdollisuudet liikuntatuntien pitämiseen koulun ulkopuolella. Myös päiväkotikäisille voi tehdä ohjattuja retkiä reippailemaan läheisille reiteille. Liikuntapuisto tarjoaa kattavat liikuntavalikoimat. EPeli-taidevalot mahdollistavat pelillisen liikkumisen ja linjataulut auttavat navigoinnin opettelussa. Useat polut ja käytävät tarjoavat reittejä kävelyyn ja juoksuun. Talvisin alueelle tehdään kattavasti puistolatuja.

Alueen monipuolinen kasvillisuus ja erilaiset biotoopit mahdollistavat lähiluontoon tutustumisen, jolloin biologiaa voi opettaa kattavasti ulkotiloissa lähellä kouluja. Hulevesiuoma tarjoaa vesiympäristön tutkittavaksi. Opetuslaituri tarjoaa mahdollisuuden vesinäytteiden ottoon. Lahoppuutarha tehdään varta vasten alueelle, ja sen kehityksen seuranta voi olla osa koulujen opetusohjelmaa. Lisäksi luonnontilaisen kaltaiset arvokkaat alueet metsäisillä selänteillä täydentävät tutkittavia ympäristöjä. Biodiversiteetin lisäystä painotetaan myös kukkivilla niityillä ja hyönteishotelleilla. Koululaiset voivat tehdä koululuokilleen nimikkopönttö metsiin. Näiden nimikkopönttöjen asukkaita voidaan seurata ja pönttöjen puhdistaminen on ympäristökasvatusta.

Alueelle voidaan viitoittaa luontopolku, jossa hyödynnetään QR-koodeja. Jokaiseen luontoarvoiltaan arvokkaaseen metsikköön, muutaman niityn alueelle, lahoppuutarhaan, hedelmätarhaan, puhdistuskosteikkoon, viheryhteyden varteen ja hulevesiuomaan voidaan laatia kattava tietopaketti siitä, miksi kukin näistä alueista on tärkeä ja mitä eliöitä näissä elinympäristöissä asuu. Lisäksi qr-koodeissa voidaan jakaa vinkkejä luonnonkierron seuraamisesta tai siitä, kuinka itse voi vaikuttaa luonnon hyvinvointia lisäämällä. QR-koodit voidaan sijoittaa pieniin kyltteihin, jossa on lyhyt kohdekuvaus. QR-koodin avulla pääsee kattavampaa sisältöpakettiin käsiksi. QR-koodien avulla kyltteihin on mahdollista kehittää myös opetuksellisia visailuja. QR-koodatun luontopolun avulla koululaisten lisäksi myös muut asukkaat tai vierailijat voivat syventyä Skanssin alueeseen.

Monipuoliset maaperäolot mahdollistavat maantiedon opetuksessa maastokäynnit. Alueelle voidaan asentaa myös pienimuotoinen sääasema, josta koululaiset voivat seurata esimerkiksi sateiden kertymistä tai lämpötiloja. Katujen varsilla voidaan tehdä seurantaa mm. ilmanlaadun kehityksestä.

Ympäristöä voi käyttää hyväksi myös muuten oppimisprosesseissa. Hulevesiuoman vedenlaatua voidaan seurata mm. kemian tunneilla. Kuvataidetunnit voivat hyödyntää ympäristöä mm. valon ja varjon tutkielmissa tai maisemakuvauksien harjoitteluissa.

Puhdistuskosteikko

Suunnittelualueen keskivaiheille, uoman länsipuolelle on jätetty tilavaraus puhdistuskosteikolle, jonka tarkoituksena olisi puhdistaa mahdollisesti alueen lähelle sijoittuvalla kalatalouslaitokselta tulevaa ravinteikasta vettä.

Puhdistuskosteikon kohdalla kasvaa nuorta istutuskasvustoa. Olevaa puustoa voidaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntää alueen reuna-alueilla säilyttämällä sitä puustoryhminä. Puustoryhmiä harvennetaan vaihteleviksi saarekkeiksi. Mahdolliset lahoppuut ja pötkelöt voidaan jättää paikoilleen.

Oletettavasti kalatalouslaitos käyttäisi Kaarنین pohjaveden pumppaamolta pumpattavaa vettä, joten kosteikon mitoituksen perusteena on käytetty pumppaamon nykyisiä lupaehtoja. Lupaehtojen mukaan Jaaninojaan saa johtaa vettä kuukausikeskiarvon enintään 1300 m³/d, joka vastaa noin 54 m³/h tai 15 l/s.

Kalankasvatus saattaa aiheuttaa erityisesti paikallisesti merkittävää typpi- ja fosforikuormitusta. Puhdistuskosteikoilla on mahdollista puhdistaa kalankasvatuslaitokselta purettavia vesiä ja vähentää täten tuotantolaitoksen ravinnekuormitusta. Puhdistuskosteikkojen toimivuudessa on suurta vaihtelua, mutta yleisesti voidaan todeta, että typen ja fosforin osalta voidaan kuormitusta vähentää jopa 30 %:lla.

Puhdistustehokkuuden kannalta olennaista on viipymä eli aika joka sinne ohjatulla vedellä kestää kulkea kosteikon läpi. Viipymän olisi hyvä olla vähintään 2 vuorokautta, joka tässä tapauksessa tarkoittaisi 2600 m³ tilavuutta. Näin ollen esimerkiksi 0,6 metrin keskisyvyydellä kosteikon pinta-alaksi tulisi noin 4350 m². Toinen puhdistustehokkuuden kannalta merkittävä asia on kosteikon muoto. Kosteikon tulisi olla melko matala jo maisemallisistakin syistä, mutta matala vedensyvyys mahdollistaa myös ravinteita poistavan vesikasvillisuuden kasvamisen. Kosteikon tulisi koostua matalammista tulva-alueista sekä pääuomasta, jonka tulisi olla voimakkaasti mutkittileva sekä sisältää syvänteitä ja virtausta hidastavia harjanteita. Näin estetään oikovirtausten muodostuminen ja kasvatetaan veden viipymää kosteikossa. Kosteikkokasvillisuus leviää yleensä itsestään, mutta kasvien valinnassa voidaan myös suosia erityisesti typpeä ja fosforia tehokkaasti hyödyntäviä kasvilajikkeita. Puhdistuskosteikossa voidaan käyttää myös biohiiltä sitomaan ravinteita.

Kosteikon rannoilla ja vesirajan tuntumassa käytettäviä kasveja ovat esimerkiksi sinikaisla, sarat, palpakot, kortteet ja kosteikkoniittyä. Kosteikon yhteydessä voidaan käyttää matalia pajuja. Pajujen leviämisen estämiseksi ne voidaan sijoittaa rajatuille alueille esimerkiksi kosteikon saarekkeisiin tai niiden kasvustoa voidaan pitää aisoissa säännöllisten hoitotoimien yhteydessä kuten niitettäessä. Kosteikon vesikasveina voidaan käyttää esimerkiksi uistin- ja ahvenvitaa, ärviä sekä kelluskasvina pikkulimaskaa.

Pohjavesialue

Suunnittelualue on osittain pohjavesialuetta ja kaikkiin toimenpiteisiin tulee hankkia ELY-keskuksen kanta. Suunnittelualueella läjitetään mahdollisesti maa-aineksia ja mahdollinen läjitysalue sijaitsee osittain pohjaveden muodostumisalueella.

Tilaajalta saadun hyväksynnän mukaan suunnitelma on tehty kuitenkin noudattaen puistosuunnitelmassa esitettyä läjitysalueen rajausta. Tavoitteena on että suunnitelmalla voidaan tehdä tarvittavia selvityksiä mahdollisesta läjityksestä ja käydä neuvotteluja ely-keskuksen kanssa. Muita läjityspaikkojen suunnitteluvaihtoehtoja ei ollut käytettävissä puistosuunnittelun aikataulun puitteissa.

Toiminnan alueet

Puistoon sijoitetaan monenlaisia toiminnan alueita. Tällaisia ovat mm. erilaiset oleskelu- ja liikuntapaikat, leikkipuisto sekä palstaviljelyalue:

Palstaviljelyalue

Palstaviljelyalue sijoitetaan alueen keskivaiheille. Palstaviljelyalue voidaan rajata lahoppuaidalla. Lahoppuaita on aita, jossa kahden kuusitolpparivin väliin kasataan ajan saatossa metsänraivauksesta ym. saatavaa puumateriaalia, lähinnä erikokoisia oksia. Alueelta poistettavaa puuta voidaan käyttää lahoppuaidan tekemiseen. Ajan saatossa lahoppuaidan alaosa lahoaa, ja uutta oksaa voidaan lisätä aitaan. Palstaviljelyalueen reunaan tehdään kompostialue. Tutkitaan mahdollisuus kaivon rakentamiseen.

Esimerkkejä erilaisista kuntoiluvälineistä (Lappset Oy, Finno, Fitness ja Senior Sport)

Toimintopuisto

Toimintopuisto sijoittuu osaksi Skanssinpuiston pohjoispäätä. Uoman viereen päiväkohdin pohjoispuolelle tehdään amfiteatteri ja oleskeluun sekä esimerkiksi näytöksiin soveltuva laitur. Vastarannan puisto luo esityksille luontevan taustan. Amfiteatteri porrastetaan rinteeseen luonnonkivillä, esimerkiksi kaarevilla graniittikivillä. Tarvittaessa amfiteatteriin voi tehdä portaat kevyen käsijohteen kera. Toimintopuiston voi kiertää esteettömyyden erikoistason mukaisella reitillä, jossa penkkejä on sijoitettu riittävän tiheästi liikuntarajoitteisillekin. Toimintopuistoon sijoitetaan kuntoiluvälineitä kaikenikäisille sekä erillinen oleskelualue ja tasapainoiluun kannustavat astinkivet uoman poikki.

Liikuntapuisto

Liikuntapuisto sijoittuu koulun läheisyyteen. Alueelle tulee iso kivituhkapintainen kenttä, joka mahdollistaa pelailut ja talvisin luistelun. Kenttä aidataan metallilanka-aidalla ja sinne tehdään kaksi kulkuporttia sekä huoltoportti. Kenttään on merkitty myös juoksurata, jonka eteläpäässä on pituushyppypaikka. Kentän lähellä on tiloja erilaisille muille liikunnallisille toiminnoille, kuten pienemmille monitoimiareenoille ja kiipeilytelineille tai kuntovälineille. Liikuntakentän puolelle sijoittuu myös ulko-opetusluokka. Pyörille on varattu riittävästi tilaa. Yhteys koulupihan ja liikuntapuiston välillä on luonteva. Liikuntapuisto liittyy puistolatuverkostoon, joka liikuntapuiston pohjoispuolella muodostaa pienen lenkin päiväkotikäisille ja jatkuu kohti etelän pitempiä puistolatuja. Liikuntapuisto on valaistu.

Esimerkki pienestä peliarenasta (Lappset Oy, Panna-areena)

Leikkipuisto

Koulupihan eteläpuolelle tulee pyöreän muotoinen leikkipuisto "Linnake". Leikkipaikkaa ympäröi matala hulevesipainanne, "vallihauta". Leikkipaikalle kuljetaan hulevesipainanteen ylittävien siltojen kautta idästä ja pohjoisesta, jolloin leikkipuistoon syntyy pohjois- ja itäportit. Toisesta portista osoitetaan huoltoyhteys leikkipuistoon. Leikkipuisto aidataan. Leikkipaikan ympärillä voi olla tyylielty puuaita karamuurin muodossa kurkistusaukoilla/ leikattu pensasaita/teräslanka-aita. Leikkipaikan välineistö valitaan linnake-teemaan sopivaksi. Tarkoitus on, että lapset "Linnakkeessa" ollessaan voivat eläytyä menneiden aikojen tunnelmaan.

Esimerkkejä leikkipuiston välineistä (Hevonen-keinualueen ratsuksi ritareille (Lappset) ja Linnake-leikkiväline (Lappset)/Burg 'Porza' (Spiel-bau)

Soiva puistonosa

Soiva puistonosa sijoittuu liikuntapuiston kaakkoisreunaan, jossa se on koulun läheisyydessä. Alue kannustaa monenlaisiin soitinleikkeihin ja musiikin alkeisiin. Alue voidaan varustaa ulkosoitinvälineillä ja leikki- ja toimintavälineillä, jotka kannustavat soittamaan.

Koulu- ja päiväkotipihat

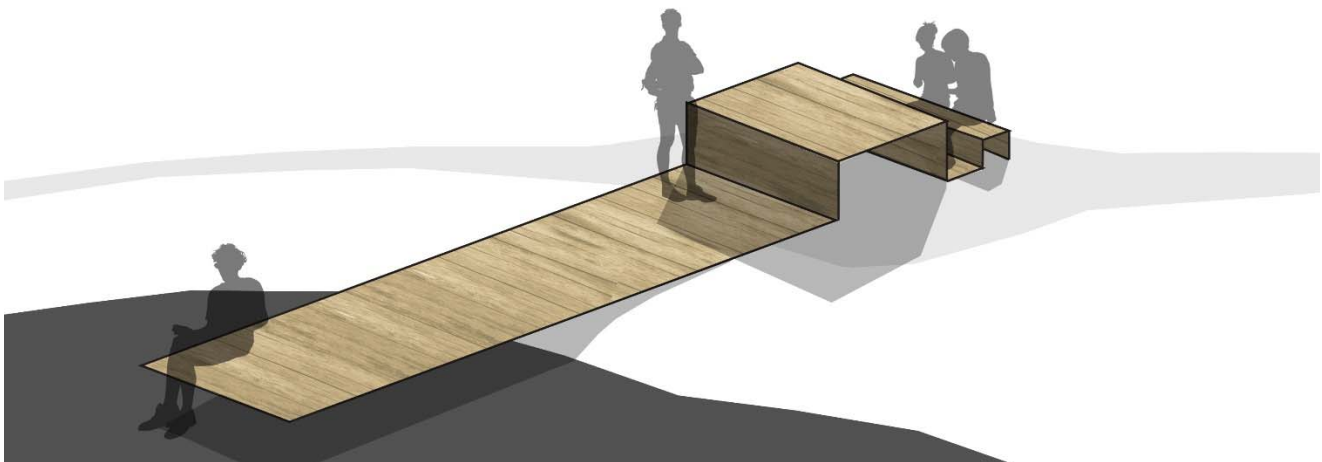
Alueelle sijoittuu useita koulu- ja päiväkotipihoja. Pihat kannustavat monenlaiseen leikkiin ja toimeliaisuuteen. Skanssinpuiston pohjoisosassa sijaitsevan päiväkodin pihaan liittyy erillinen yleiseen käyttöön tarkoitettu leikkipiha. Leikkipihalta on yhteys sisätiloihin (wc). Koulu- ja päiväkotipihoissa voidaan kasvillisuudessa käyttää syötäviä lajeja. Päiväkotipihat aidataan. Eteläisen päiväkoti/koulupihaan yhteydessä on myös leikkipaikka.

Oleskelupaikat

Oleskelupaikkoja sijoitetaan uoman, koulupiha/päiväkotipihaan, palstaviljelyn sekä vanhan pihapiirin läheisyyteen. Ne voivat muodostua istuskelukivistä, piknik-pöydistä tai esimerkiksi riippumatoista. Vanhan pihapiirin oleskelupaikalle sijoitetaan esimerkiksi puutarhakeinu. Oleskelupaikkojen yhteyteen sijoitetaan roska-astiat.

Esimerkkejä oleskelupaikkojen kalusteista (Lappset Puutarhakeinu, Kompan Robinia riippukeinu, istuskelukivet (VSU Oy)).

Esimerkki oleskelupaikan kalusteesta (oleskelulaituri piknikpöydän kera (VSU Oy)).

Puistoladut

Talviaikaan maisemapelloille ja niityille tehdään mahdollisuuksien mukaan puistolatuja. Lisäksi palstaviljelyalueen lähelle sijaitsevalle mahdolliselle täyttöalueen kumpareelle voidaan tehdä polku/latu, joka mahdollistaa nousujen ja laskujen harjoittelun. Ladut liittyvät olevaan latuun. Uoman yli latu johdetaan joko rummulla tai sillalla.

Latujen ylitykset talvikunnossapidettävien väylien kanssa on pyritty minimoimaan.

Kalusteet ja varusteet

Erityisten toiminto- ja oleskelupaikkojen lisäksi puistoon sijoitetaan penkkejä pääreittien varrelle. Penkit mahdollistavat pysähtymisen laajan puiston eri osissa. Esteettömyydeltään erikoistason reitille sijoitetaan huomiovärin (esim. keltainen) värisiä esteettämiä penkkejä riittävän tiheästi. Penkkien lisäksi puistoon sijoitetaan roska-astioita sekä pyörätelineitä soveltuviin kohtiin. Pyörätelineet ovat pääsääntöisesti runkolukittavia.

Valaisimia on pääreittien varrella. Valaistuksessa käytetään kahdenlaisia valaisimia reittien hierarkian erottamiseksi. Toiminnallisissa paikoissa on omat, puiston muuhun valaistukseen sopivat valaisimet. Alueen taideteoksena kehitetään valoihin perustuva mobiililaitteella ohjattu interaktiivinen peli. Puistovalaisimet valitaan sellaisiksi, jotka pystytään ohjelmoimaan ko. teokseen. Normaalikäytössä ne toimivat puiston perusvalaisimina. Omaan kuuluvia patoja ja siltoja valaistaan osana alueen taidekonseptia. Puistoon sijoitettavien kalusteiden ja varusteiden värimaailma on käsittelemätön puu/vaalea puu ja musta maali metalliosissa.

Esimerkkejä kalusteista: Nonstop-sarjaan kuuluu monenlaisia penkkejä, tuoleja, pöytiä. Penkit on mahdollista saada ilman käsinojia tai käsinojilla. Lavamaiset penkit soveltuvat hyvin esimerkiksi nuorison käyttöön. Penkin metalliosat musta, puu vaaleanruskea/käsittelemätön.

Esimerkkejä kalusteista: roska-astiana Nolan Elbin. Runkolukittavana pyörätelineen Bikekeeperin malli, jonka saa RAL-sävyissä.

Esimerkkejä puistossa käytettävistä valaisinmalleista. Pääväylällä käytetään City Soul Ledengine-valoa (vas.), muilla reiteillä ja toimintopisteillä pääosin Urban Scene -valoa. Urban Scene -valaisimella voidaan valaista kuvioita esimerkiksi Skanssin sisäänkäyntien yhteydessä. Molemmat valaisimet Philips. Paikallisesti voidaan käyttää myös muita valaisimia, esim. pelikentällä.

Sillat

Puiston siltoina käytetään puurakenteisia siltoja, joita sijaitsee uoman poikki kulkevilla kevyen liikenteen väylillä ja puiston laidalla yhteyksinä kortteleihin. Sillat ovat kevyen liikenteen käyttöä varten, mutta siltojen tulee myös kestää puiston huoltoliikennöinnin ajoneuvoja.

Sillat tulee pohjamaan heikon kantavuuden vuoksi perustaa paalutuksen varaan. Perustukset ja siirtymärakenteet tulee suunnitella erikseen.

Esimerkki sillasta. Puiston siltamallina käytetään Solo All Wood Bridges tyyppiä)

METSÄISET SELÄNTEET

Metsäisten selänteiden käytettävyyttä virkistysalueina parannetaan.

Muuten selännemetsät säilytetään suureksi osaksi nykyisen kaltaisina. Metsiä hoidetaan virkistyskäyttö ja luonto- sekä kulttuuriarvot huomioiden.

Metsäisten selänteiden reittejä parannetaan laittamalla uusi kulutuskerros ja tarvittaessa levantämällä tai parantamalla kantavuutta. Alueelle tehdään myös jonkin verran uusia reittejä. Reiteillä parannetaan alueiden kulutuskestävyyttä. Osa reiteistä on kapeita polkuja. Soraharjun laelle rakennetaan portaat eroosion ehkäisemiseksi. Puiset portaat sovitetaan maastoon, perustamisessa ja rakentamisessa on huomioitava alueen eroosioherkkyys ja portaiden perustukset tulee suunnitella rakenne/geosuunnittelijan toimesta. Maasto tulee viimeistellä rakentamisen jälkeen esimerkiksi kuntalla. Porrasaskelmiin laitetaan kontrastiraidat. Portaisiin tehdään käsijohde.

Metsäisillä alueilla käytetään samoja valaisimia kuin puistoalueillakin. Metsäalueiden penkit voidaan esimerkiksi tehdä hirsistä/liimapuusta ja mustaksi maalatusta metallista.

Selännealueiden metsiä laajennetaan soraharjun alueella. Soraharjun pohjoispäähän istutetaan uusi metsikkö tuomaan suojaa viereisen rakennuksen ja tieliittymän väliin. Alueelle istutetaan mäntyä, pihlajaa, koivua ja tammea. Istutuksissa käytetään pääsääntöisesti metsitystaimia, mutta osin myös suurikokoisempia taimia. Lähemmäs tietä istutetaan pienikokoiset taimet, keskelle suuret, jolloin puilla saadaan korjattua maisemarakennetta visuaalisesti.

Ylijäämämaiden mahdollinen läjitysalue sijaitsee palstaviljelyalueen pohjoispuolella. Täytön päälle istutetaan metsikkö. Alueelle istutetaan vaahteraa, koivuja, pihlajia, pajuja, yksittäisiä mäntyjä. Istutuksissa käytetään pääsääntöisesti metsitystaimia, mutta osin myös suurikokoisempia taimia. Alueelle voidaan tehdä myös polku/hiihtolatu.

Selännemetsiin sekä muihin alueen metsiköihin suositellaan ripustettavan linnunpönttöjä. Esimerkiksi koululuokat voisivat saada linnunpöntöistä omat nimikkopöntöt.

Toiminnan alueet

Metsäisille selänteille sijoittuu jonkin verran erilaisia toimintoja:

Pulkkamäki

Soraharjun alueella oleva pulkkamäki kunnostetaan raivaamalla pientä puustoa ja tekemällä muut tarvittavat kunnostustoimenpiteet kuten loiva vastapenger.

Koirapuisto

Soraharjun alueelle sijoitetaan uusi koirapuisto. Vanhan rauniokoiraradan jäänteet siivotaan pois alueelta ja alue siistitään. Uusi koirapuisto jaetaan kahteen osaan erikseen isoille ja pienille koirille. Koirapuisto aidataan kolmilanka-

aidalla, aidan väri musta. Olevaa puustoa pyritään säilyttämään osana koirapuistoa. Koirapuiston koko väh. 2000m². Alueelle sijoitetaan riittävä jätehuolto.

Pelailupaikka

Sorakuopan alue raivataan vesaikosta. Olevat männyt kuitenkin säästetään. Pohja kuoritaan raivatuilla alueilla hiekkaan saakka. Raivauksen rajasta tehdään luontevan polveileva, maastoon sopiva. Raivatulla alueella voidaan pelata mm. rantalentopalloa.

Oleskelupaikat

Pulkkamäen luona olevien portaiden yläpäähän tehdään portaiden leventymänä retkipaikka, jossa voi syödä eväitä ja nauttia kauas kantavista maisemista.

Esimerkki metsäisten alueiden penkeistä (VSU Oy)

YMPÄRISTÖTAIDE

Skanssin kantavana teemana ovat myös ympäristötaideteokset. Alueelle on laadittu ePeli-taidekonsepti, johon kuuluu kattavasti erilaisia ympäristötaiteen esimerkkejä. EPeli-konsepti on erillisenä liitteenä (liite1).